

NOTAT

Journal-nr.: 19052520

Dato: 19-02-2020

Til: Social- og psykiatriudvalget

Retslige patienter i psykiatrien

Retspsykiatrien er en del af psykiatrien, som udreder og behandler patienter, der er sigtede og dømt i henhold til straffeloven.

Ved retslige patienter i Region Hovedstadens Psykiatri forstås følgende patienter:

- Sigtede i varetægtssurrogat på psykiatrisk afdeling, jf. retsplejelovens § 765
- Sigtede der under mentalundersøgelsen er indlagt på psykiatrisk afdeling jf. retsplejeloven § 809, stk. 2.
- Klienter fra Kriminalforsorgens fængsler og arresthuse, overført på lægelig indikation jf. retsplejeloven § 777 eller § 770, stk. 2.
- Klienter anbragt i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 78 på psykiatrisk afdeling.

Det er altså både muligt at blive behandlet for psykisk sygdom før og efter en retssag. Inden domsafsigelsen bliver den sigtede anbragt i varetægtssurrogat, hvis vedkommende bliver vurderet til at have en psykisk sygdom på gernings-tidspunktet, og der foretages typisk en mentalundersøgelse.

Efter domsafsigelse kan den dømte modtage:

- *Dom til ambulant behandling.* Her er patienten forpligtet til at møde til behandling i et omfang, der bliver bestemt af den pågældende afdelingsoverlæge.
- *Dom til behandling under indlæggelse.* Patienten behandles som udgangspunkt på en psykiatrisk afdeling, og den ansvarlige overlæge kan beslutte at udskrive patienten til ambulant behandling. Det er muligt at genindlægge patienten.

- **Dom til anbringelse.** Patienten overflyttes til en psykiatrisk afdeling og kan ikke udskrives, før retten giver tilladelse hertil i form af en foranstaltningsændring.

Herudover er det også muligt at blive syg både før og efter en eventuel domsafsigelse, og patienten kan således modtage ambulant psykiatrisk behandling eller blive overflyttet til en psykiatrisk afdeling.

Forvaring

For så vidt gælder straffen 'forvaring' varetages denne straf ikke regionalt og derfor ikke af Region Hovedstadens Psykiatri. Ved forvaring er der tale om en tidsubestemt fængselsstraf på grund af farlighed, og den varetages af Kriminalforsorgen i fængsler.

Forvaring forveksles ofte med dom til anbringelse. Forskellen er, at anbringelse anvendes over for utilregnelige personer - for eksempel sindssyge og mentalt retarderede. Forvaringsdømte opholder sig i et fængsel, mens anbringelsesdømte er anbragt på for eksempel en psykiatrisk afdeling eller et bosted for mentalt handicappede.

Behandlingen

Behandlingen i psykiatrien kan foregå både ved indlæggelse på sengeafsnit og ved besøg i ambulante enheder.

Det er den behandlingsansvarlige overlæge, der beslutter hvilken psykiatrisk behandling, patienten tilbydes. Dette foregår på samme måde som ved almindelige psykiatriske patienter.

Retslige patienter kan indlægges og modtage behandling på retspsykiatriske afsnit eller almene både åbne og lukkede sengeafsnit og i alle ambulante enheder. Dette afgøres blandt andet ud fra, hvor der kan tilbydes relevant behandling af patientens sygdom, ud fra patientens bopæl og ud fra en vurdering af arten af den begåede kriminalitet og eventuelt en farlighedsvurdering. Mange retspsykiatriske patienter indlægges og modtager på forsvarlig vis behandling på almene lukkede eller åbne afsnit på lige fod med almene psykiatriske patienter.

Patienter med dom til anbringelse på psykiatrisk afdeling kan kun udskrives efter rettens kendelse.

Retspsykiatriske afsnit

I Region Hovedstadens Psykiatri er retspsykiatriske afsnit som almenpsykiatriske sengeafsnit med nogle få særegne karakteristika. På grund af patientgruppen af nogle retslige patienter er der en højere sikkerhed på afsnittet blandt andet ved personalets normeringer og bygningsmæssigt i forhold til hindring af rømninger (at patienter uden frihedsgrader forlader afsnittet).

Placeringen på retspsykiatriske afsnit afgøres ved visitation på baggrund af både patienters sygdom og arten af den begåede kriminalitet, der har ført til varetægtsfængsling eller idømt behandlingsdom. For patienter på retspsykiatriske afsnit kan der typisk være tale om personfarlig kriminalitet f.eks. vold mod person i offentlig tjeneste eller brandstiftelse.

Overflytning til regionen og intern visitation

Det er domstolene, der træffer beslutning om at overflytte en patient fra Kriminalforsorgens institutioner til psykiatrien. Overflytninger fra fængsel sker hovedsageligt på baggrund af en dommerkendelse om varetægtsfængsling i surrogat, enten fordi den fængslede skal mentalundersøges, eller fordi personen er kendt med alvorlig psykisk sygdom.

Det kan dog også skyldes nyopstået psykisk sygdom eller formodning herom under afsoning. I disse tilfælde sker overflytning efter andre regler; enten direkte læge-til-læge ved akut indlæggelsesbehov, eller efter aftale mellem Kriminalforsorgen og den regionale retspsykiatri i medfør af straffuldbyrdslovens § 78.

Regionen træffer således ikke beslutning om, at en patient skal overflyttes til psykiatrien, men modtager blot patienten (om end der kan medvirke en læge fra Region Hovedstadens Psykiatri ifm. mentalundersøgelse). Der er indgået en samarbejdsaftale om retslige patienter mellem Region Hovedstadens Psykiatri, Kriminalforsorgen og de relevante politikredse.

Der foreligger intern instruks om visitation af retspsykiatriske patienter i Region Hovedstadens Psykiatri. Aktuell pladssituation kan begrunde, at psykiatrien ikke kan modtage patienten umiddelbart. Ved anbringelse efter retsplejeloven § 777 forudsættes samtykke fra psykiatrien, og i Rigsadvokatens meddelelse vedrørende overflytning efter retsplejeloven § 777 (med eller uden arrestantens samtykke) anføres, at overførsel ikke bør ske, hvis øjemedet med varetægtsfængslingen (altså efterforskningen) dermed forspildes.

Lovregulering

Behandlingsdømte idømmes psykiatrisk behandling efter Straffeloven § 68 og § 69, såfremt de er erklæret utilregnelige i gerningsøjeblikket eksempelvis på grund af sindssygdom.

Behandlingsdommen forvaltes af en behandlingsansvarlig overlæge, og dennes opgaver er reguleret i lovvejledning.¹

¹ Vejledning om behandlingsansvarlige og ledende overlægers ansvar for patienter, der er idømt en behandlingsdom eller en dom til ambulant psykiatrisk behandling, vejl. nr. 9614 af 08/11/2010.